

gjorde det ikke Noget, at det var forbundet med betydelig Vanskelighed at faae Paategningen hævet. Det Lyende, som uden Grund er løbet bort fra sin Tjeneste, har Intet at beklage sig over, tværtimod, det er netop et Gode, at han er under det Tryk, som følger af, at han ikke kan finde en anden Tjeneste. Det mener jeg netop er det Uberettigede ved det hele Raisonnement. I det Dieblik, man indfører det System, at den ene Part kan tvinge den anden til at faae en saadan Paategning i Vogen, maa man samtidigt dermed anvise den, der har Ret til at komme ud af Forholdet og faae Paategningen hævet, en let Udgang dertil. Det er Noget, som man ikke saadan kan sige forud, at der er Formodning for, at den One eller Anden har Ret i det Forhold. Man kan gaa ud fra, at der lige saa vel er Mulighed for, at Husbonden uberettiget negter at ophæve Paategningen, som det er muligt, at Lyendet uberettiget forlanger den hævet. Disse Ting maa, synes mig i det Mindste, for Lovgiveren staa som Noget, af hvilket man ikke kan sige, at det One i og for sig har mere Formodning for sig end det Andet, og Loven maa være affattet saaledes, at den ikke afftedkommer Ubillighed i noget Tilfælde. Den maa indrettes saaledes, at den med Ret og Billighed kan passe i begge Tilfælde; derfor maa den Forbring stilles, at der er let Udgang til at faae Paategningen hævet. Nu mener jeg, at i alle de forskjellige Forhandlinger, som ere gaaede forud i denne Sag, har der stadig været klaget over, at saaledes som det nu er, kunde et Lyende gaa bort fra sin Tjeneste og med den største Letthed finde en ny Husbond, fordi der ikke i Lovgivningen var Noget, som hindrede Trediemand i at antage et Lyende, som ikke var loelig stift fra sin forrige Husbond. Man synes at have glemt, at det har været saa at sige Udgangspunktet for hele Bevægelsen i denne Sag, og at man har ment, at det var egentlig den Ulempe, man skulde se at faae afhjulpen, og jeg veed i det Mindste ikke rettere, end at Ingen har kunnet anvise nogen anden Uvei til at afhjælpe dette end ved at faae et virkeligt og virksomt Strafsansvar paalagt den Trediemand, som indlod sig med et Lyende, som ikke var løst fra sit forrige Tjenesteforhold paa loelig Maade. Dette er, saavidt jeg ser, den eneste Maade, hvorpaa man kan bøde paa denne Ulempe — jeg gaar nemlig ud fra, at saadant Noget som at føre Lyendet tilbage med Magt ligger udenfor Mulighedens Rige, foruden at det i og for sig ikke kan forsvares; men dette har jeg udtalt mig tilstrækkeligt om forrige Gang og skal ikke komme tilbage til. Naar man altsaa gaar ud fra, at derom kan der ikke være Tale, er der intetfomhelst andet Middel, der kan paavises, end netop det, at man gjør Stridt, hvorved et Lyende vanskeligt kan eller umulig kan finde Tjeneste hos Trediemand, derved, at Trediemand ikke kan indlade sig med et Lyende, som har forladt sin Tje-

neste, uden at paatage sig et betydeligt Ansvar; og det er dernæst klart, at, hvis det Ansvar for Trediemand skal være effektivt, maa man komme ind paa Paategningssystemet. Den eneste Maade, hvorpaa man kan tvinge Trediemand ind under dette Ansvar, er ved at opstille dette Paategningsystem, hvorefter han i Skudsmaalsbogen kan se, om Lyendet er frit eller ikke, og hvorefter man saa paalægger ham Ansvar, hvis han fæster Lyendet, uagtet han kan se, at det ikke er frit. Saa vidt mener jeg, at man nødvendigvis maa gaa, naar man overhovedet vil gaa ind paa en Uvei eller opstille Midler, som kunne bøde paa disse Tilstande, som man har troet at maatte beklage sig saa meget over. Og jeg kan derfor ikke se rettere, end at, hvis man nu, efter at denne Sag har været forhandlet saa længe, vil komme til det Resultat, at man opgiver dette Paategningsystem, vil det altsaa egentlig sige, at man, træt og kjed af de smaa praktiske Vanskeligheder, som der kan være ved denne Sags Gjennemførelse og ved en Lov, som hviler paa dette System, opgiver det Hele og siger: Saa lad det hellere blive saaledes, som det er. Der er en Del Vanskeligheder forbunden med at gjøre Noget for at forhindre Lyendet fra uberettiget at søge Tjeneste hos Trediemand, og at denne fæster Lyendet; det er derfor bedre at lade det være. Med Hensyn til dette Raisonnement vil jeg blot bemærke, for det Første den Ting, at Lovforslaget jo ikke gjør det til nogen tvungen Sag for Nogen at træffe disse Foranstaltninger for at stifre sig imod, at Lyendet søger Tjeneste hos Trediemand. Gjorde det det, kunde man med Rette klage over, at der blev paalagt Folk en Del Byrder, som ikke paa-høile dem nu. Men saaledes er Forholdet ikke; enhver enkelt Husbond i Landet faar Balget mellem, om han bryder sig om at betrygge sig ved den Bei, Lovforslaget anviser, og som er den eneste praktisk mulige Bei, som kan anvises. Ingen kan altsaa siges i den Henseende at lide Skade ved disse Bestemmelser. Finder en Enkelt, at de ere for besværlige og vidtløftige at underkaste sig, kan han lade være for sit Bedkommende at bruge disse Paategninger. Det staa altsaa tilbage som en aldeles frivillig Bei for den, som ønsker at betrygge sig paa den Maade. Men dernæst vil jeg ogsaa sige, at, dersom man, som jeg tror og før sagde, træt og kjed af de Vanskeligheder, som en Lov af den Art kan medføre, naar den skal gjennemføres i sine Enkeltheder, vil opgive det Hele, maa jeg for mit Bedkommende betragte Loven ogsaa i sin Helhed som havende ingen Interesse længer. Jeg for min Part vil gaa ud fra, at saa ville de Forhandlinger, som have fundet Sted nu, have den gode Side, at Regjeringen for sit Bedkommende er tvit med disse Anmodninger, der indkomme massevis fra Landbosforeninger og Andre til Regjeringen om at gjøre Noget i denne Retning, de